

EL MODERNISME

Es dona a Catalunya durant la última dècada del segle XIX i la primera del segle XX (fins l'any 1911, mort de Joan Maragall). Els artistes modernistes eren intel·lectuals sorgits de la burgesia que s'enfrontaven a la seva pròpia classe amb l'objectiu de treure Catalunya del seu endarreriment en relació a Europa. Així, aparegué la figura de l'artista bohemí, un personatge antiburgès, idealista i extravagant que vivia al marge de la societat. A més, cal destacar que durant el modernisme es va dur a terme una sistematització de la llengua i una reforma gramatical.

Dins el Modernisme podem distingir-hi dos corrents. Els autors del corrent regeneracionista pretenien un canvi social i polític: pretenien "regenerar la societat" i eren partidaris del vitalisme. Els esteticistes deixaven de banda el compromís social i, sota la influència del parnassianisme i el simbolisme, plantejaven una literatura basada en el culte a l'art i a la bellesa. A més, cal dir, que paral·lelament, els representants de l'Escola Mallorquina feien una poesia caracteritzada pel classicisme i la perfecció formal.

Distingim dues etapes en el Modernisme català. Els anys de 1892 a 1900 es consideren de formació i lluita. El Modernisme es divulgà sobretot a través de les festes modernistes al Cau Ferrat de Sitges, organitzades per Santiago Rusiñol, on s'hi representaven obres de teatre d'arreu d'Europa. Entre 1900 i 1911 podem parlar d'una consolidació del moviment.

Joan Maragall és el poeta més important del modernisme català i un clar representant del corrent regeneracionista. Maragall criticava sovint la seva classe social (la burgesia) i opinava sobre tot allò que afectava la societat del seu temps (el "Desastre de 1898", la Setmana Tràgica, els costums...). La seva obra poètica oscil·la entre el vitalisme, on és influït per Nietzsche; i el decadentisme, on rep influències de Baudelaire i altres autors francesos del simbolisme. Maragall destaca per la seva "teoria de la paraula viva", basada en l'ús de la paraula instintiva i suggerent, que neix de l'interior del poeta inspirat i, un cop escrita, esdevé sagrada i intocable. Alguns poemes coneguts seus són "La vaca cega", "Oda a Espanya"...

Pel que fa al teatre, els artistes adapten les tècniques naturalistes (els esteticistes pel que fa als ambients de l'escenari, els regeneracionistes per que fa a les idees argumentals). Santiago Rusiñol és el dramaturg que més destaca, un gran representant del corrent esteticista. A la seva obra s'hi barregen el simbolisme i el realisme històric. Rusiñol parla constantment del conflicte entre l'artista i la societat ("L'auca del senyor Esteve").

Apareix la novel·la rural, on s'accentuen els elements més tràgics de la vida rural. Es planteja el tema de l'autorealització personal i els protagonistes són personatges inadaptats que volen aconseguir l'autonomia personal. Destaca l'escriptora Caterina Albert, que s'amagava sota el pseudònim de "Victor Català" per evitar que el fet de ser una dona la perjudicés en els ambients literaris. Destaca per les seves obres "Drames rurals", "Solitud" i "La infanticida", obra que va provocar una gran polèmica. És un monòleg en què la protagonista explica com ha matat la seva filla il·legítima per por a la reacció del pare.